

Vana-Võromaa käsitöölise koostöö aprilli ümarlause kokkuvõte

Toimus 13.04.2016 *käsitöötarõn Aila man* (Näpustuudios), Võro Jüri tn 19a I korrusel kell 14-16.30

Arutelu juhataas Külli Eichenbaum ja Vilve Oja Võru Instituudist.

Kohal olid:

Liivi Liinamägi, Piia Suvi, Aili Pöder, Anne-Ly Kütt, Aila Kikas, Reet Pettai, Marika Sepp, Kaisa Eesmaa, Merike Rebane, Maia Kaur, Külli Eichenbaum, Vilve Oja.

PÄEVAKORRAS:

1. Ülevaade Vana-Võromaa rahvarõivastest. Külli Eichenbaum
Käsitöoesemete hooldus ja korrastus. Vilve Oja
2. Info ja uudised, sealhulgas:
 - Uma Pido laadast ja õpitubadest laadal
 - Mentorkoolitustest sellel aastal
 - Mardilaadale registreerumisest
 - Info jagamisest Facebooki avalikus grupis Vana-Võromaa käsitöö
 - Olnud ja tulevastest õpitubadest käsitöötars
3. Oma käsitöoesemete esitlemine

1.

Küll Eichenbaum tegi sissejuhatuse Vana-Võromaa rahvarõivaste ajaloost. Võromaa kihelkondade rahvarõivaste erisused võrreldes teiste piirkondadega, võro rõivaesemete nimetused võro keeles. Võromaa kihelkondade rahvarõivaste pildid on üleval Võro Instituudi kodulehel: <http://wi.ee/muusoumi/rahvaroiiva/pildi-rahvaroivist/>

Samas on ka Vana-Võromaa suursärki tutvustav info ning Reet Piiri lühike jutt rahvarõivastest. Külli koostatud ülevaade on lisatud kokkusaamise materjalide juurde.

Vilve Oja täiendas teemat tekstiilide hoolduse, korrastuse ja hoiustamise teemal.

HOOLDUS, PUHASTAMINE:

Väga olulisel kohal on rahvarõivaste hooldus/puhastamine, sest kõiki rahvarõiva komplekti kuuluvaid tekstiile pole võimalik pesta. Selleks on tänapäeval väga hea abiline tolmuimeja, millega puhastamisel saab paksemast kangast välja enamuse mustusest, tolmust ja lõhnast. Tolmuimeja on hea abimees ka näiteks lambanahkse kasuka korrastamisel.

Lisaks eelnevalt mainitud hoolduse abilistele andis Vilve Oja ka erinevate toodete hooldamiseks retsepte, mis on kasutusel olnud meie esiemadel ja mida tasuks ka tänapäeval kasutada.

KAHJURID:

Kõige levinumad villase, linase tekstiili kahjurid on koid (nii riide-, kuivaine-, kui mööblikoid) ja näkilised (niiskuseputukad). Põhipõhjus miks kahjurid toimetama hakkavad on seisma jäänud materjalid.

TÕRJE:

Vana hea esiemade koitõrje nipp on viia talvel (kui õues on -25 kraadi) villased esemed paariks nädalaks õue või hoida villasest tooteid saunalaval vähemalt 56 kraadises kuumuses vähemalt 4 tundi.

Lisaks oli juttu ka nendest taimedest mille lõhn koidele ei meeldi ja kui tihedalt neid taimi tekstiilide juures vahetada, et koisid eemal hoida. Vestluse käigus tuli välja nii mõnigi huvitav taim, mida keegi kasutanud ja putukate puhul aidanud.

PLEKID:

Eraldi pikk teema oli erinevatelt toodetelt ja esemetelt plekkide eemaldamine. Vilve Oja tõi välja kõige enamlevinud plekid ning retseptid nende eemaldamiseks. Jutuks oli rooste-, hallitus-, veini-, muru-, tõrva-, rasva-, mahla ja kollaseks muutunud riide plekkidest. Lühidalt käsitleti ka ehete (kulla, hõbeda, vase, messingi ja pärlite) puhastamist.

TEKSTIILIDE SÄILITAMINE:

Olulise teemana võttis Vilve Oja läbi ka rahvarõivaste säilitamise teema, sest igapäevaselt neid ei kanta ja et nad selga pannes oleksid alati korrektsed, siis peaks neid säilitama hoolikamalt.

Rahvarõiva seelik et ei pleekuks ja ei oleks kortsus, siis säilitada ümber (harja) varre keeratuna püsti asendis ning puuvillasest kangast või siidipaberiga ümbritsetuna.

Rahvarõiva pluusi oleks hea hoida sünteetilise vatiiniga polsterdatud ja puuvillase kangaga üle tehtud riidepuul. Soovitav on panna krae alla vatiinirull ja varruka mansettide alla keerata vatiinist „vorstikesed“.

Oluline on tekstiilist esemeid säilitada 18-20 kraadisel temperatuuril ja 55+-5 % õhuniiskuses.

2.

Marika Sepp rääkis sel aastal kavas olevatest mentorkoolitustest, mis Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu kaudu on võimalik tasuta tellida. Hetkeseisuga käivad läbirääkimised Inna Rauaga ja koolituse teemaks on „Rahvarõivaseelikute (volditud ja vaipseelikud) valmistamine+ lahttaskud ning Jana Reidlaga koolituse teemal „Paikkondlikud ehted ja nende areng läbi ajaloo“.

Käsitööliiduga oli juttu ka meie minekust nov. toimuvale Mardilaadale. Selleks, et saaksime seal osaleda peab saatma tutvustavaid fotosid toodetest, mida kavatseme seal müüa. Seda peaks tegema mai kuu jooksul.

Lisaks kutsus Marika Sepp koolitustele, mis toimuvad F.R.Kreutzwaldi muuseumis:

- 14.05 on muuseumiöö, aga päeval alates kella 14 on käsitöö ja materjalide ost/müük/vahetus. Osalemine vaba – kõik soovijad võivad tulla.
- Tulemas on arhailise tikandi koolitus.

Külli Eichenbaum andis teada, et:

- Uma Pido laadale registreerumine on alanud. Laadaplatsi hind on 6 € meeter. Lähemat infot saab: <http://www.polva.ee/uma-pido-laada-reg>
Kuna oleme kavatsenud oma käsitöötelgiga välja minna, siis lisaks kaubale tasuks mõelda ka õpitubadele mida telgis korraldada. Reet Pettai andis nõusoleku teha kasetohust kärbsepesa ja Vilve Oja kraasimist ja kedervarrega ketramist.
- Uma Pido laadaplatsi laval on kavas läbi viia Vana-Võromaa kihelkondade rahvarõivaste demonstratsiooninõuanded kuhu oleks vaja erinevate piirkondade rahvarõivaste komplektide esitlejaid. Siit üleskutse, andke teada kellel võiks olla ja kes oleks huvitatud tulema oma riideid näitama (nii lapsed, neiud, noormehed, naised kui mehed). Vilve Oja on esimese eeltöö juba teinud, kuid pole veel kõiki komplekte koos.
- Internetipoe Uma Puut meedia reklaam läks kenasti. Reklaami andsid edasi ERR, Maaleht, Lõunaleht, Uma Leht, erinevad listid. Bännerid on alaliselt väljas Põlvamaa portaalis, Karula-Halgla-Mõniste portaalis KOTUS, Uma Lehe portaalis. Lähikõnelemised käivad veel mitmete kodulehtedega. Poe info on tulemas mai Linnalehes. Teeme ka paberil käsireklaami. Jätkame jooksvalt reklaamimist. Ostjaid ning kaubahuvilisi on.

Vilve Oja andis teada, et :

- Nüüdsest on Facebookis olemas avalik grupp nimega „Vana-Võrumaa käsitöö“, kus näevad kõik FB kasutajad meie poolt välja pandud kuulutusi, jutukesi ja muud infot mida laiale ringile jagada. Iga meie poolt varem välja kuulutatud õpitoa kohta teeb Vilve ürituse, kuhu saab lisada lühiülevaate õpitoast+ näitliku foto.
- Kuni aprilli tsõõriklauani toimunud koolituste kohta võib öelda, et osavõtjaid oli, kuid siiski vähe. Võiks olla rohkem.
Ees ootavad aprillis veel masinkudumine algajatele kuhu on 5 registreerunud. Fotokarbi meisterdamisse on registreerunud juba 7 inimest ning paberpunutistesse küll eelregistreerimist ei olnud kuid huvilisi juba on.
Mai õpitubade infot näeb praegu Vana-Võromaa käsitöö kodulehelt:

<http://wi.ee/tegemise/vana-voromaa-aronguprogramm/vana-voromaa-kasituu/kasituutaro-aila-man/>

- Vilve tuletas meelde, et kes on registreerunud 10-11.06 Rakveres toimuvatele käsitööpäevadele **kindlasti** üle kanda osalustasu 15 € MTÜ Virumaa Kunsti ja Käsitöö Seltsi arvele nr. EE742200221012081524. Tähtaeg oli juba 01.04.
- Karille Bergmann andis teada, et 30.04 toimub Urvastes käsitöö näitus ja seminar kuhu on oodatud kõik huvilised. Täpsem info saadetakse laiali hiljem, kui selguvad kõik esinejad ja kava koos.
- Vilve hakkab tegelema Mardilaada jaoks kaubavaliku koostamisega ja laadale minna soovivate meistritega läbikõnelemisega.

3.

Seekord oli meistritest Reet Pettail kaasa võetud taimedega värvitud lõngad, mida võiks ka e-poodi üles panna. Kaisa Eesmaa tutvustas oma käsitöö-karpe ja kaarte, Maia Kaur näitas kootud kindaid-sokke, Piia Suvil olid kaasas mõned uued kudumid (võtmehoidja näidis ja kindad – sokid).

Järgmine tsõõriklaud toimub 11.mail Süvahavva Loodustalus. Täpsem plaan mai alguses.

Tsõõriklauda kokkuvõtte tähendas üles Vilve Oja